

Lagrådsremiss Vattenmiljö och vattenkraft - Omprövning för moderna miljövillkor

Den 8 mars i år lämnade regeringen över en remiss till lagrådet gällande vattenmiljö och vattenkraft. Remissen innehåller bland annat förslag om att införa ett krav på att vattenverksamheter med koppling till uttag av vattenkraft för elproduktion ska ha moderna miljövillkor. Genomförandet av detta krav kommer att ske genom omprövning enligt en särskild omprövningsbestämmelse. Det är verksamhetsutövaren som ansvarar för att omprövning sker. Verksamhetsutövaren svarar även för kostnaderna förknippade med en sådan omprövning. Med hänsyn till hur länge denna fråga har varit aktuell är det föreliggande förslaget av ett allmänt intresse för all som berörs av miljöbalken.

Moderna miljövillkor

Förslaget innebär att alla vattenverksamheter med koppling till produktion av vattenkraft ska ha moderna miljövillkor. Med moderna miljövillkor menas villkor eller andra bestämmelser till skydd för människors hälsa eller miljön som gäller för verksamheten och som har beslutats efter en prövning enligt miljöbalken, dvs. en miljöprövning gjord efter miljöbalkens ikraftträdande 1 januari 1999. Villkoren ska även finnas i ett tillstånd som inte är äldre än fyrtio år. Om det i tillståndet finns en bestämmelse som anger en längre eller kortare tid för när miljövillkoren ska uppdateras nästa gång för att hållas moderna, gäller den tiden i stället för fyrtio år.

Omprövning

Kravet på moderna miljövillkor medför en skyldighet att ansöka om omprövning av verksamheten enligt en särskild omprövningsbestämmelse för att uppdatera och få moderna miljövillkor. Det är verksamhetsutövaren som ansvarar för att omprövningen sker och för kostnaderna förknippade med sådan omprövning. Vid en omprövning av verksamheten för att få moderna miljövillkor är det verksamhetsutövaren som ansvarar för att ta fram det prövningsunderlag som behövs, inklusive underlag i frågor som rör miljöförhållanden och frågor om verksamhetens betydelse för olika enskilda och allmänna intressen.

Lagförslaget innebär dock inga nya eller skärpta miljökrav. Syftet med kravet på moderna miljövillkor är att samordna miljöprövningen av verksamheterna och möjliggöra en nationell helhetssyn.

Om ett tillstånd blir för gammalt bryter verksamhetsutövaren mot skyldigheten och

kan då komma att bli förelagd av tillsynsmyndigheten att ansöka om omprövning. Ytterst kan tillsynsmyndigheten komma att ansöka om omprövning på verksamhetsutövarens bekostnad.

När den föreslagna skyldigheten att ha moderna miljövillkor börjar gälla kommer flertalet av de berörda verksamhetsutövarna inte att uppfylla kravet och kommer därmed behöva ansöka om omprövning av verksamheten. Införandet av kravet på moderna miljövillkor innebär däremot inte att det är förbjudet att bedriva en verksamhet som inte har moderna miljövillkor. De verksamhetsutövare som har ansökt om en omprövning för moderna miljövillkor bör få fortsätta att bedriva verksamheten i avvaktan på att prövningen blir klar.

Nationell prövningsplan

För att uppnå en nationell helhetssyn finns det behov av att i vissa fall genomföra omprövningarna av flera verksamheter i ett sammanhang. Enligt förslaget ska därmed en nationell prövningsplan upprättas i vilken ska anges vilka verksamheter som omfattas av planen, vilka verksamheter som bör prövas i ett sammanhang och när prövningen senast bör ha påbörjats. Den nationella prövningsplanen innebär att det inte krävs en omedelbar prövning av alla verksamheter. De verksamheter som anges i den nationella planen får som huvudregel bedrivas utan att ha moderna miljövillkor fram till dess att det är dags för prövning enligt den nationella planen. Det ges även en möjlighet för de verksamheter som inte omfattas av planen att göra en anmäla för att omfattas av denna. Efter en sådan anmälan kan man få avvakta omprövning till dess att det enligt planen är dags för omprövning.

En omprövning av verksamheten behöver inte resultera i krav på verksamhetsutövaren att ändra sin anläggning eller drift. Omprövningen syftar till att säkerställa att miljövillkoren är tillräckligt moderna för att verksamheten ska kunna anses vara delaktig i en hållbar utveckling. En redan modern anläggning som lever upp till de krav som kan ställas på miljöanpassning kommer inte att resultera i nya krav. Enligt förslaget ska miljövillkoren för att anses vara moderna vara bestämda enligt miljöbalkens bestämmelser, dvs. i en dom eller ett beslut som meddelats efter balkens ikraftträdande den 1 januari 1999. Miljövillkoren får därefter som huvudregel inte vara äldre än fyrtio år.

Finansieringslösning inom branschen

Av energijöverenskommelsen följer att vattenkraftsbranschen fullt ut ska finansiera kostnaderna för arbetet med att säkerställa att verksamheter och anläggningar åtgärdas så att Sverige lever upp till EU-rätten och dess krav på vattenverksamheter. På vilket sätt denna finansiering kommer att ske är ännu inte klarlagt. Det är möjligt att det kommer att finnas möjlighet för verksamhetsutövarna att få ersättning för de kostnader som omprövningen för moderna miljövillkor medför i fråga om bl. a. prövningskostnader, kostnader för att vidta de miljöåtgärder som prövningen resulterar i och kostnader för produktionsbortfall.

Rudolf Laurin och Kristina Svensson,
verksamma vid Wistrand Advokatbyrås
miljö- och energiavdelning.
För kontakt: fornamn.efternamn@wistrand.se